

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 355
van **LUDWIG VANDENHOVE**
datum: 10 december 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Hoogstambomen Limburg - Behoud

In Haspengouw zijn een paar gevallen bekend van fruittelers die de vergunning voor het kappen van hoogstambomen en de verplichting om hoogstam in de plaats te zetten, nogal breed interpreteren. In Wellen bijvoorbeeld legde een fruitteler een perenplantage aan en plantte hij het door de gemeente opgelegde aantal hoogstamkersenbomen er gewoon tussen.

Uiteraard geeft zulke aanpak niet het typische uitzicht van een hoogstamboomgaard. Nochtans is dat beeld typerend voor Haspengouw en heeft het ook een belangrijke toeristische aantrekkingskracht.

Omwille van het lage of niet-economische rendement van hoogstamboomgaarden wordt er door een aantal eigenaars veel aan gedaan om de hoogstamboomgaarden 'op alle mogelijke manieren te laten verdwijnen'. In het kader van de handhaving moeten we er alles aan doen, via kleine en grote maatregelen, om de hoogstamboomgaarden te behouden. Bovendien moet er alles aan gedaan worden om er eveneens zo veel mogelijk nieuwe, bijkomende aan te planten.

1. Deelt de minister de mening dat het in het bovenvermelde geval gaat over een omzeiling van de decreetgeving?
2. Is de minister van plan dit soort situaties, of gelijkaardige, stedenbouwkundig uit te sluiten via een ministerieel besluit en/of een omzendbrief naar de gemeentebesturen?
3. Zou de minister samen met haar collega, bevoegd voor Onroerend Erfgoed, geen initiatief kunnen nemen om bijkomende maatregelen te treffen zodat alle achterpoortjes gesloten worden om hoogstamboomgaarden zonder en/of met omzeiling van vergunning te kappen?
4. Plant de minister vanuit Toerisme eventueel nieuwe initiatieven om hoogstamboomgaarden beter te ontsluiten en de beleving ervan te stimuleren?

ANTWOORD

op vraag nr. 355 van 10 december 2020

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Ik kan de zorg van de vraagsteller beamen dat een afgeleverde omgevingsvergunning voor het kappen van hoogstambomen, waarbij wordt opgelegd dat die moeten vervangen worden door (andere) hoogstammen, moet nageleefd worden. Daar moet de handhaving nauwgezet op toezien, want die opgelegde voorwaarde heeft uiteraard ook te maken met het behoud van ruimtelijke waarden van een dergelijke site, een zorg die wordt opgelegd vanuit een goede ruimtelijke ordening, onder meer wat betreft visueel-vormelijke elementen en cultuurhistorische aspecten (artikel 4.3.1. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening).

Het wijzigen van een hoogstamboomgaard valt anderzijds ook onder de vergunningsplicht inzake het wijzigen van kleine landschapselementen' zoals bepaald in het Natuurdecreet (artikel 13, §4 en §5).

Het Vlaamse natuurbeleid is gericht op de bescherming, de ontwikkeling, het beheer en het herstel van de natuur. Twee instrumenten ondersteunen dit beginsel:

- Zorgplicht (zoals bepaald in de artikelen 14 en 16 van het Natuurdecreet): zowel iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die ingrijpt op natuurwaarden als de vergunningverlenende overheid, bij het verlenen of weigeren van een vergunning, is verplicht schade aan natuurwaarden te voorkomen, te beperken of, indien dit niet mogelijk is, te (laten) herstellen.
- Ecologische compensatie: als schade onvermijdbaar is, dan moet zij worden gecompenseerd.

Uit bovenstaande principes volgt dat bij het kappen van een hoogstamboomgaard de initiatiefnemer ertoe gehouden is minstens een gelijkwaardige compensatie te voorzien om de schade aan natuur te herstellen. Een hoogstamboomgaard onderscheidt zich van een laagstam- of productieboomgaard door de structuurdiversiteit van hoogstammige fruitbomen en een aaneengesloten - vaak biologisch waardevolle - graslandvegetatie onder de bomen. Dergelijke boomgaarden hebben veelal een hogere ouderdom. Hierdoor heeft een hoogstamboomgaard een intrinsieke ecologische waarde als biotoop voor specifieke soorten die aan dit habitat verbonden zijn. Bij een laagstamboomgaard ontbreekt deze ecologische waarde. Een laagstamboomgaard valt dan ook niet onder de noemer van 'klein landschapselement', zoals bepaald in het Vegetatiebesluit artikel 8 §2.

De aanplant van een laagstamboomgaard kan dus niet beschouwd worden als een gelijkwaardige compensatie van natuurwaarden die verdwijnen bij het kappen van een hoogstamboomgaard. Op deze manier wordt geen invulling gegeven aan de zorgplicht zoals bepaald in de artikelen 14 en 16 van het Natuurdecreet.

- 2-4. Ik kan me aansluiten bij de initiatieven die collega-minister Matthias Diependaele neemt vanuit het onroerend erfgoedbeleid. Die zorg is immers, zoals ook gesteld in punt 1, ook mijn zorg vanuit een goede ruimtelijke ordening en het behoud van natuurwaarden. Samen met een aantal partners, waaronder mijn administratie, wordt, beroep doende op de onroerend erfgoedregelgeving, een onroerenderfgoedrichtplan opgemaakt voor de hoogstamboomgaarden in Haspengouw en Voeren. Dit houdt in dat alle betrokken partners achter deze langetermijnvisie voor de betrokken

hoogstamboomgaarden zullen staan. De ambitie voor de hoogstamboomgaarden in Haspengouw omvat onder meer het behoud van het bestaande areaal hoogstamboomgaarden in de regio, op een semi-dynamische wijze, het inzetten als streekeigen oplossing voor maatschappelijke uitdagingen en wensen in Haspengouw, onder meer op het vlak van toeristische beleving, het voeren van een stimulerend basisbeleid voor hoogstamboomgaarden met gedeelde verantwoordelijkheid en het voeren van een aanvullend flexibel projectmatig beleid rond hoogstamboomgaarden. Collega-minister Matthias Diependaele heeft ter zake ook een inventarisatie uitbesteed. Die zal zich richten op Haspengouw en Voeren. Het is de bedoeling om, op basis van de kennis opgedaan tijdens de inventarisatie en de resultaten hiervan, een handleiding ten aanzien van het omgaan en behoud van hoogstamboomgaarden op te stellen die voor heel Vlaanderen bruikbaar is. Ik zal mijn administratie opdracht geven voluit mee te werken aan dat initiatief. Mogelijks kunnen daar nadere richtlijnen, ook ten aanzien van het ruimtelijk- en natuurbeleid, uit volgen. De opmaak van een afwegingskader voor vergunningen, dat voor meer uniformiteit in de aanpak moet zorgen en een kader moet scheppen voor het omgaan met kappingen en kapaanvragen, inclusief handhaving, kan ook een van de eindresultaten zijn. De door mijn collega nog op te starten studie heeft een looptijd van één jaar en zal wellicht in het vroege voorjaar van 2022 worden afgerond.